

Cyclofosfamide

Hier volgt een overzicht van de meest gestelde vragen over de behandeling met cyclofosfamide.

Wat is cyclofosfamide?

Cyclofosfamide behoort tot de groep cytostatica. Oorspronkelijk werd dit middel alleen gebruikt in de oncologie (kankergeneeskunde) vanwege de celdodende eigenschappen. Cyclofosfamide is echter ook effectief gebleken bij het onderdrukken van de immuniteit bij o.a. auto-immuun- en bindweefselaandoeningen met ernstige orgaanaantasting, zoals bij o.a.:

- bepaalde ernstige vormen van reumatoïde artritis
- ziekte van Wegener (GPA = Granulomatose met Polyangiitis)
- bepaalde vormen van SLE
- systemische sclerose
- soms bij interstitiële longaandoeningen, zoals sarcoïdose en longfibrose

Hoe wordt cyclofosfamide toegediend?

Op de dag van de cyclofosfamidekuur wordt u op de vooraf afgesproken tijd verwacht in het dagbehandelcentrum van het Erasmus MC. De verpleegkundige zal lichamelijke controles doen, zoals de temperatuur en bloeddruk meten. Verder wordt bij u bloed geprikt om het bloedbeeld (zie bijwerkingen) en de eventuele aanwezigheid van ontstekingen te controleren. Ook wordt uw urine onderzocht om de aanwezigheid van een blaasontsteking uit te sluiten. Als de uitslagen goed zijn kan de kuur beginnen (de bloed- en urine afname vindt op de eerste etage plaats, dus voordat u naar de dagbehandeling gaat). Bij afwijkende uitslagen kan er besloten worden om de kuur uit te stellen.

Op de dag van de kuur dient u voldoende te drinken, om de “schadelijke” stoffen van de medicatie uit uw lichaam te spoelen. Ook soep, vla, yoghurt en dergelijke worden gerekend als vochtinname. Om te controleren of u geen vocht vasthoudt, zult u voor en na de cyclofosfamidekuur gewogen worden. Indien nodig krijgt u bij een te grote toename in gewicht (extra) plasmedicatie toegediend.

Het is belangrijk om tijdens uw verblijf voldoende rust te nemen en klachten bijtijds aan te geven. Veel klachten zijn namelijk goed en snel te bestrijden.

Wat zijn de bijwerkingen van cyclofosfamide?

Of u bijwerkingen krijgt, en in welke mate, hangt af van de dosering. Aangezien de dosering die gegeven wordt bij interstitiële longaandoeningen laag is, zult u in de regel geen of nauwelijks klachten ervaren. Desondanks zijn er een aantal bijwerkingen bekend die mogelijk kunnen optreden, namelijk:

Afwijkingen in het bloed zoals:

- lever en nierfunctiestoornissen,
- beenmergdepressie, dit betekent dat de aanmaak van bloedcellen in het beenmerg tijdelijk kan worden geremd. Als gevolg daarvan kunt u vermoeid raken, vatbaar worden voor

infecties (koorts), een verhoogde bloedingsneiging of blauwe plekken krijgen. Daarom wordt uw bloed regelmatig gecontroleerd en indien nodig het kuurschema aangepast.

Andere bijwerkingen die kunnen ontstaan zijn:

- Misselijkheid /braken
- Overgevoelighedsreacties: zoals jeuk, roodheid, benauwdheid
- Irritaties van tandvlees en mondslimvlies
- Verminderde eetlust, veranderde smaak en geur
- Branderige en pijnlijke ogen
- Het haar kan wat dunner worden
- Huidafwijkingen
- Verminderde vruchtbaarheid, invloed op de menstruatie en seksualiteit (geïrriteerde slijmvliezen, verminderd libido door lichamelijke klachten zoals vermoeidheid, misselijkheid, griepig gevoel).

Praktische tips

- Drink ook enkele dagen na de kuur minimaal anderhalf tot twee liter om de afvalstoffen van de kuur af te voeren. Te weinig drinken kan klachten als misselijkheid verergeren en bijdragen tot een vieze smaak in de mond. Indien u een vochtbeperking heeft, overleg dit met uw behandelend arts.
- Neem meerdere kleine maaltijden verspreid over de dag wanneer u zich misselijk voelt.
- Draag katoenen ondergoed als u een gevoelige huid heeft, want door verandering in de zuurgraad van de huid kunt u last van irritatie krijgen.
- Deodorant en parfums kunnen een overgevoelighedsreactie uitlokken.
- Gebruik ongeparfumeerde (PH neutrale) zepen.
- Goede hygiëne is noodzakelijk vanwege het toegenomen infectie risico.
- Vermijd mensen die een besmettelijke infectie ziekten hebben, zoals de griep.

Wat zijn de risico's van cyclofosfamide?

Cyclofosfamide behoort tot de medicijn groep cytostatica, dit zijn "schadelijke stoffen". Volgens de landelijke richtlijn; "veilig werken met cytostatica" moeten daarom de uitscheidingsproducten zoals transpiratie, speeksel / sputum, urine, sperma en vaginaal vocht als risico materiaal worden beschouwd. Het duurt 3 dagen voordat deze schadelijke stoffen volledig door het lichaam uitgescheiden zijn.

Gedurende deze 3 dagen dient u daarom een aantal voorzorgsmaatregelen te nemen;

- indien mogelijk gebruikmaken van 1 toilet, 2 x doorspoelen met gesloten deksel
- mannen zittend urineren om spatten te vermijden
- braaksel, bloed en/of wondvocht met huishoudhandschoenen opnemen
- 'vuile' kleding met handschoenen aan in de wasmachine stoppen

- bij seksueel contact tot 3 dagen na de toediening van cyclofosfamide een condoom gebruiken om contact met sperma of vaginaal vocht te vermijden.

Waarop moet u letten met eten, drinken en alcohol?

Alcohol kan sommige bijwerkingen van cyclofosfamide versterken. Daarom wordt u afgeraden alcohol te gebruiken tijdens de behandeling met cyclofosfamide.

U mag geen grapefruit of pompelmoes eten noch grapefruit- of pompelmoessap drinken omdat deze vruchten een verbinding bevatten die de werking van cyclofosfamide kan verminderen.

Zwangerschap, borstvoeding en vruchtbaarheid

- U mag niet zwanger worden wanneer u cyclofosfamide krijgt, omdat dat dit uw ongeboren baby kan schaden.
- Bent u zwanger of denkt u zwanger te zijn, neem dan contact op met uw arts
- Zowel mannen als vrouwen dienen tijdens de behandeling en gedurende ten minste zes maanden na het beëindigen van de behandeling, een zwangerschap voorkomen.
- U moet een voorbehoedsmiddel gebruiken. Vraag eventueel uw arts om advies.
- Tijdens de behandeling met cyclofosfamide mag geen borstvoeding gegeven worden. Vraag uw arts of verpleegkundige om advies.
- Bij onderstaande klachten adviseren wij u contact op te nemen met de specialistisch verpleegkundige;
  - koorts, koude rillingen
  - plotselinge huiduitslag
  - langer dan 24 uur hevige diarree (meer dan 6 maal per dag)
  - hevig braken

In de avond, nacht en het weekend kunt overleggen met de dienstdoende longarts. Deze is te bereiken via het algemene nummer van het ziekenhuis waarin u behandeld wordt.

Wanneer er sprake is van een acuut of levensbedreigend probleem kunt u bellen met uw huisarts of 112.

Indien u naar aanleiding van deze informatie nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de specialistisch verpleegkundige of uw behandelend longarts.